

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2014 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2014 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 10 532.4 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на юни 2013 г. е в размер на 1362.2 млн. лв., или 14.86%. През предходния едногодишен период (юни 2012 г. – юни 2013 г.) също беше отчетено нарастване, което беше в размер на 646.7 млн. лв., или 7.59%.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2014 г. се характеризира с високото им нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с 945.3 млн. лв., или с 9.86%, което надвишава с 6.04 процентни пункта нарастването им, отчетено за същия период на 2013 г. В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през април и юни.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2013	31.III.2014	30.VI.2014	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	9 170.2	9 587.1	10 532.4	14.86%	9.86%
<i>Банкноти</i>	8 971.0	9 374.6	10 314.0	14.97%	10.02%
<i>Разменни монети</i>	193.0	206.1	212.0	9.86%	2.85%
<i>Възпоменателни монети</i>	6.2	6.4	6.4	2.46%	0.68%

В края на юни 2014 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.93%, като спрямо края на предходното тримесечие той е нараснал с 0.15 процентни пункта. За едногодишен период дялът на банкнотите е нараснал с 0.10 процентни пункта.

Към 30 юни 2014 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.01%. През второто тримесечие той е намалял с 0.14 процентни пункта, а за едногодишен период с 0.09 процентни пункта.

В края на второто тримесечие на 2014 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.06% и намалява с 0.01 процентни пункта спрямо нивото, достигнато в края на първото тримесечие на 2014 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2014 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от Закона за Българската народна банка през второто тримесечие на годината БНБ пушна в

обращение сребърна възпоменателна монета с номинална стойност 10 лева „Троянски манастир”, която е от серията „Български църкви и манастири”.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на юни 2014 г. е 28.32 лв. Спрямо края на предходното тримесечие стойността ѝ се е понижила с 0.17 лв., а за едногодишен период е нараснала с 0.85 лв.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на юни е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо нивото от края на предходното тримесечие, така и за едногодишен период.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 юни 2014 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 10 314.0 млн. лв. В края на второто тримесечие на 2014 г. в обращение са 364.2 млн. бр. банкноти, които са с 35.2 млн. бр., или с 10.68% повече в сравнение с края на първото тримесечие. По отношение на стойността им нарастването спрямо края на предходното тримесечие е в размер на 939.4 млн. лв., или 10.02%.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- дяловете на купюрите от 2, 50 и 100 лева намаляват съответно с 0.04, 0.59 и 0.14 процентни пункта;
- дяловете на останалите купюри от 5, 10 и 20 лева нарастват съответно с 0.02, 0.29 и 0.46 процентни пункта.

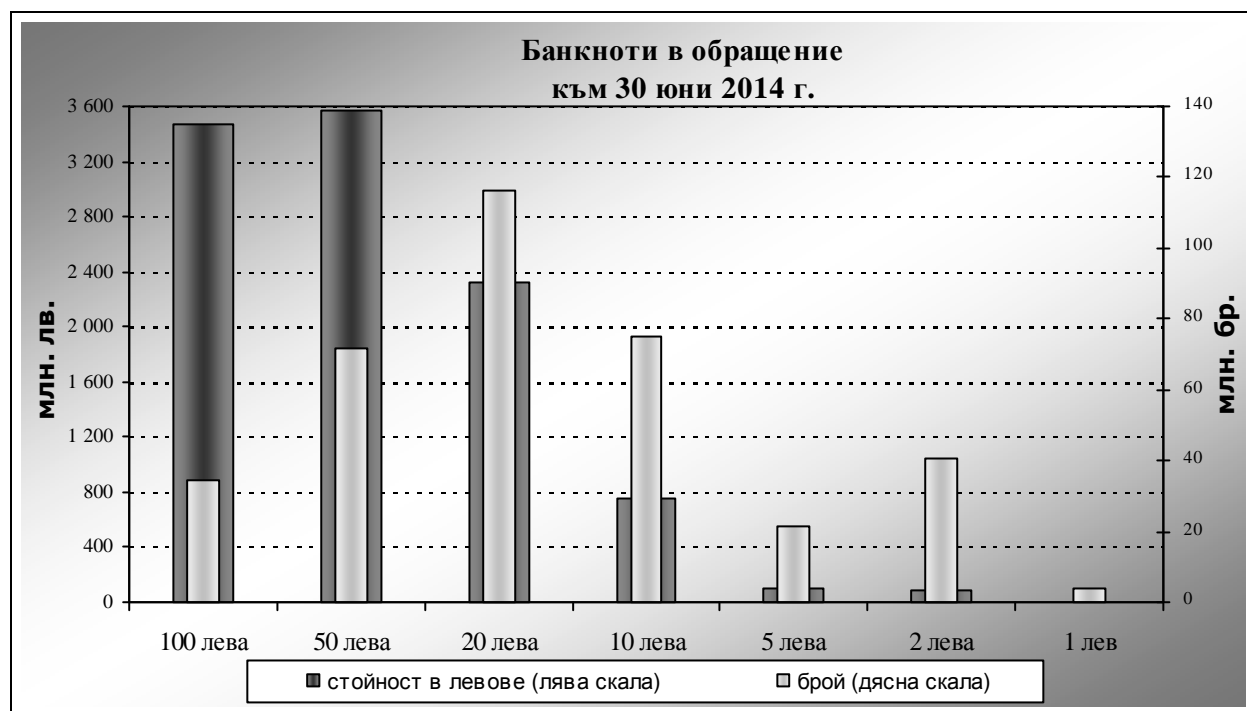
Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на юни 2014 г. е в размер на 3 575.9 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.67%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.79%.

В структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период промените са идентични с тези по отношение на тяхната стойност:

- намалява делът на купюрите от 2, 50 и 100 лева, съответно с 0.53, 0.45 и 0.10 процентни пункта;
- нараства делът на купюрите от 5, 10 и 20 лева, съответно с 0.05, 0.69 и 0.47 процентни пункта .

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2014 г. е купюрата от 20 лева (31.98%), като в обращение са 116.5 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период (спрямо края на юни 2013 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 37.7 млн., или с 11.53%, при нарастване от 5.25%, отчетено през предходния едногодишен период (юни 2012 г. – юни 2013 г.). Спрямо края на юни 2013 г. стойността на банкнотите в обращение се е увеличила с 1 343.0 млн. лв., или с 14.97%, при отчетено нарастване от 7.57% през предходния едногодишен период.

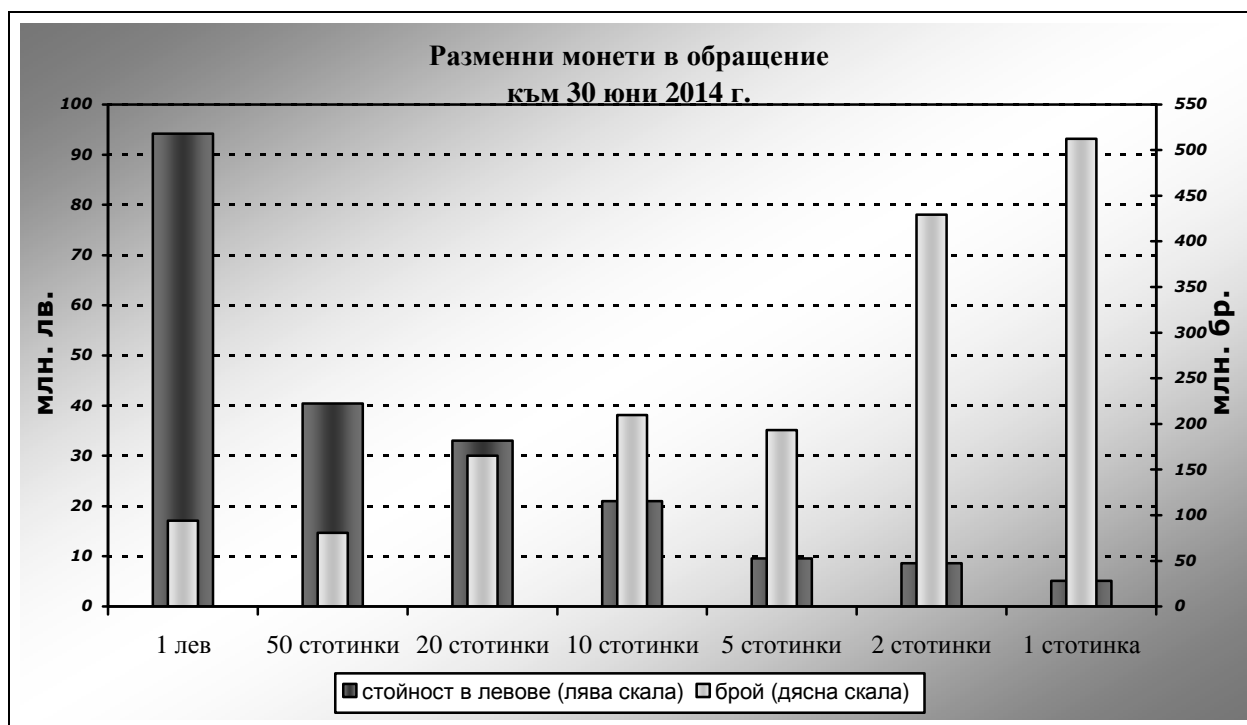
Нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой за едногодишен период е отчетено при купюрите от 10, 20, 50 и 100 лева, съответно с 0.21, 0.01, 0.26 и 0.73 процентни пункта. В края на юни 2014 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение

им отрежда дялове, както следва: купюра 10 лева – 20.66%, купюра 20 лева – 31.98%, купюра 50 лева – 19.64%, и купюра 100 лева – 9.51%.

За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 2 и 5 лева съответно с 0.62 и 0.45 процентни пункта. Дяловете на тези купюри в обращение в края на юни 2014 г. са съответно 11.24% за купюра 2 лева и 5.88% за купюра 5 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на юни 2014 г. се е увеличил в сравнение с края на март с 40.6 млн. бр., или с 2.47%, и достигна 1684.5 млн. бр. По отношение на съвкупната им стойност за същия период е отчетено нарастване от 5.9 млн. лв., или 2.85%. За едногодишен период прирастът им по брой е 146.3 млн. бр. (9.51%), а по стойност е 19.0 млн. лв. (9.86%).

В края на юни 2014 г. делът на монетите от 2 и 50 стотинки и от 1 лев в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на март съответно с 0.09, 0.02 и 0.04 процентни пункта, а за същия период при монетите от 1, 5, 10 и 20 стотинки е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.02 процентни пункта за монетите от 20 стотинки до 0.05 процентни пункта за монетите от 10 стотинки.

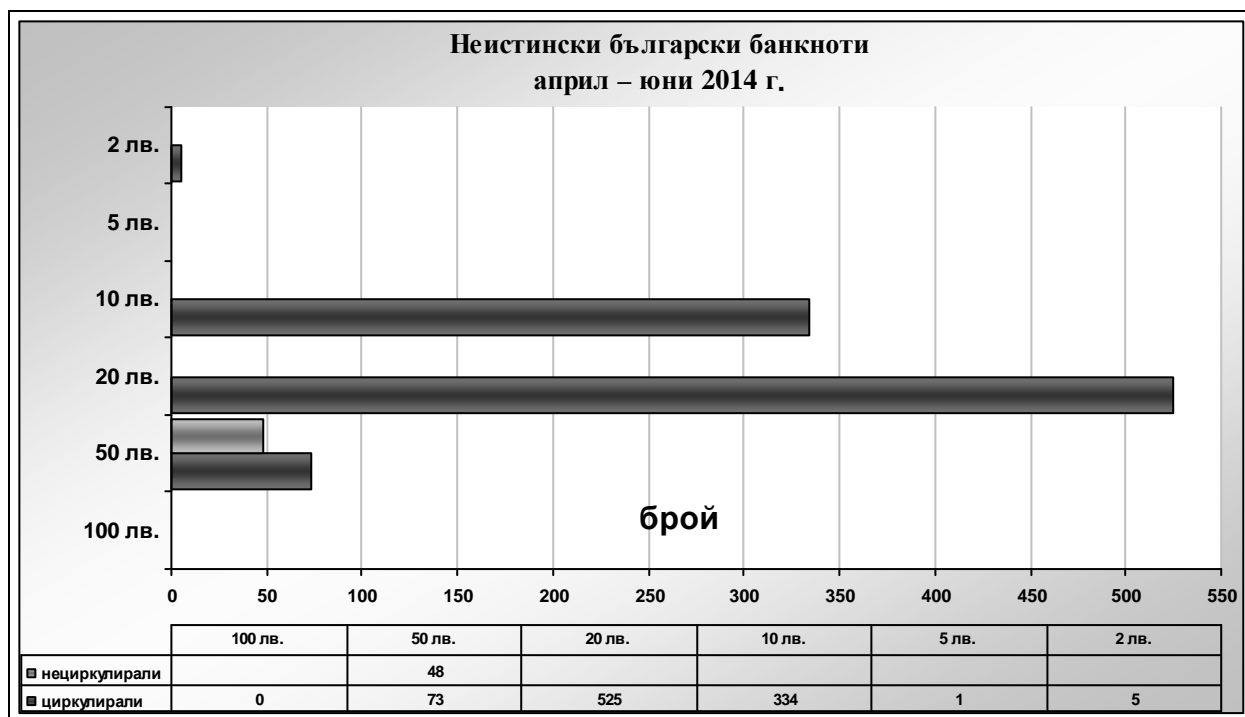
Продължава дългосрочната тенденция на постоянно нарастване на годишна база на общия брой на разменните монети в обращение, както и тенденцията на нарастване броя на монетите с ниска номинална стойност с по-бърз темп в сравнение с останалите. За едногодишен период броят на разменните монети от 1 и 2 стотинки е нараснал съответно с 44.3 млн. бр. и с 43.0 млн. бр., или 9.46% и 11.14%. Монетите от 1 лев също запазват високия си годишен ръст през последните години, като към края на юни 2014 г. спрямо края на юни 2013 г. броят им в обращение нараства с 11.41%. Нарастването на годишна база при останалите номинални стойности на монетите е в границите от 8.06% за монетите от 10 стотинки до 8.67% при монетите от 50 стотинки.

Към 30 юни 2014 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.42%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.80%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2014 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 986 броя неистински български банкноти, от които 938 бр. циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през второто тримесечие на 2014 г. са с 86 бр. по-малко спрямо задържаните през първото тримесечие.

Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на юни 2014 г. е 0.000271%, а делът на общо задържаните от началото на годината е 0.000565%.

От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2014 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лева (53.25%), с относителен дял от 0.000451%, спрямо общия брой на банкнотите от тази купюра в обращение в края на юни 2014 г. Дяловете на неистинските банкноти от 10 и 50 лева са съответно 33.87% и 12.27% от общо задържаните неистински банкноти през второто тримесечие, а тези от 2 и 5 лева са 6 бр., с общ дял от 0.61% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

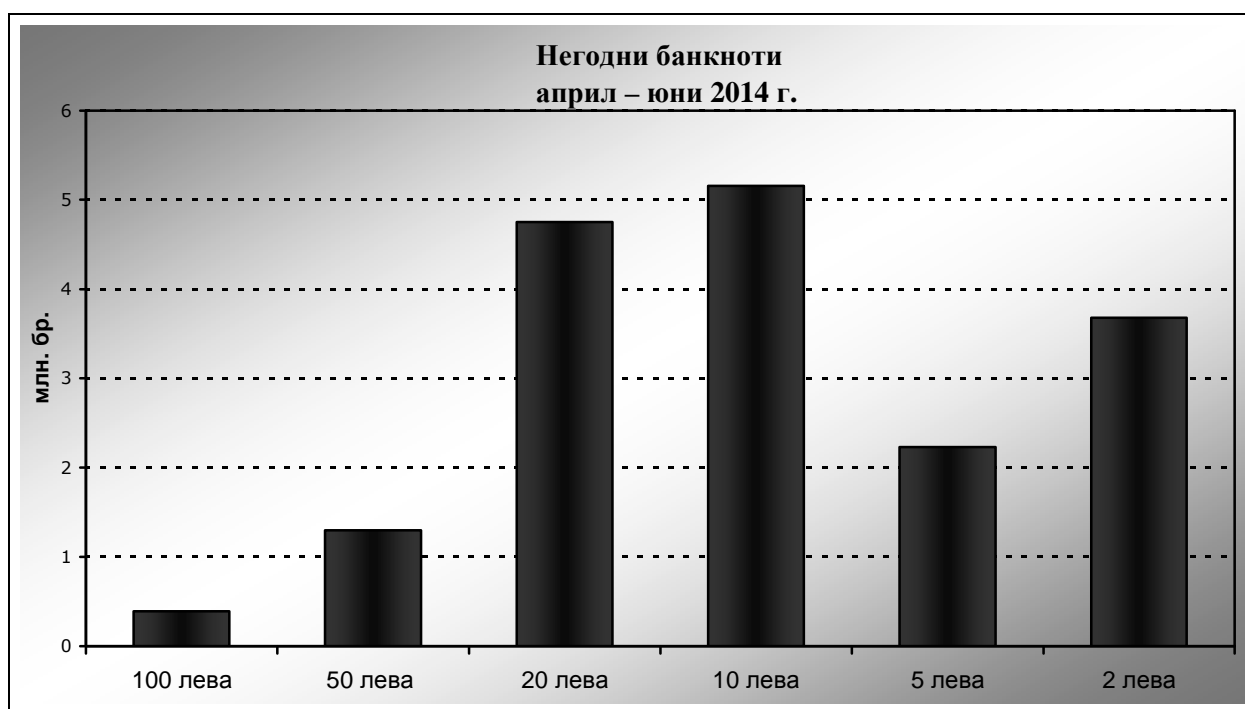
През април – юни 2014 г. бяха регистрирани и задържани общо 168 бр. неистински български разменни монети, от които 1 бр. от 20 стотинки, 157 бр. от 50 стотинки и 10 бр. от 1 лев.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2014 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 522 бр. евро, 90 бр. долара на САЩ и 19 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2014 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 17.5 млн. бр. банкноти. Те са с 1.5 млн. бр. (7.91%) по-малко в сравнение с отделените негодни банкноти през първото тримесечие на 2014 г. Спрямо второто тримесечие на 2013 г. отделените като негодни банкноти са по-малко с 0.3 млн. бр., или с 1.83%.

За едногодишен период (юни 2013 г. – юни 2014 г.) отделените като негодни банкноти са общо 73.3 млн. бр., или с 8.6 млн. бр. (10.51%) по-малко спрямо отделените през предходния едногодишен период (юни 2012 г. – юни 2013 г.).

При машинната обработка на банкнотите най-голям дял в общия брой банкноти, отделени като негодни през второто тримесечие на 2014 г., имат купюрите от 10 лева (29.46%). Отделените като негодни банкноти от 2 и 20 лева са с дялове съответно от 21.00% и 27.14%. Делът на отделените през второто тримесечие на 2014 г. негодни банкноти от 5 лева е 12.75%, а на банкнотите от купюри 100 и 50 лева е по-малък и възлиза съответно на 2.21% и 7.44%.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежащи на унищожаване.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2014 г. като негодни са отделени 289.8 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой нараства с 45.86%. Отделените като негодни разменни монети са с 12.1 хил. бр., или с 4.00% по-малко в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2014 г.

